

STRATU-hankkeen syötteen maakunnan tulevaisuustyöhön:

Etelä-Pohjanmaan rikastetut ja päivitettyt
skenaariot ja yritysten tulevaisuusfoorumi

Tulevaisuusorientoitunut strategiatyö Etelä-
Pohjanmaan pk-yrityksissä (STRATU) -hanke

Heli Kurikka & Jari Kolehmainen

29.11.2022

STRATU -hanke ja Etelä-Pohjanmaan tulevaisuustyö

STRATU-hankkeen yhtenä tavoitteena oli tuoda yhteen maakunnallista tulevaisuustyötä ja yritysten tulevaisuuden ennakointia. Hanke toteutti *Tie tulevaisuuteen* -työpajan 6.10.2022 yhteistyössä Etelä-Pohjanmaan kauppakamarin teollisuusvaliokunnan kanssa (ohjelma ja osallistuja liitteessä 1). Työpajan tavoitteena oli osallistaa yrityksiä maakunnalliseen tulevaisuustyöhön rikastaen Etelä-Pohjanmaan skenaarioita pk-yritysnäkökulmalla sekä päivittäen ja täydentäen skenaarioita vastaamaan muuttuneeseen maailmantilanteeseen. Samalla oli mahdollisuus käydä keskustelua alueen keskeisten yritystoimijoiden kanssa STRATU-hankkeen tuottamista havainnoista.

Työskentelyn pohjana olivat Etelä-Pohjanmaalle vuonna 2020 laaditut kolme skenaariota tulevaisuudesta vuoteen 2050 (Etelä-Pohjanmaan liitto / Capful). Muutamassa vuodessa on kuitenkin tapahtunut paljon ja on aiheellista kysyä, ovatko mahdolliset tulevaisuudet muuttuneet. Skenaariotyöskentelyssä on perusteltua muutoinkin seurata sitä, kuinka tietyssä ajanhetkessä laadituissa skenaarioissa kuvatut kehityskulut toteutuvat käytännössä. Tällainen työskentely tukee tulevaisuussuuntautuneen ajattelun kehittymistä kokonaisuudessaan. Alkuperäisten skenaarioiden tavoiteaikajänne (vuosi 2050) on erityisesti yritysten näkökulmasta haastava. Se on aluesuunnittelun ja -kehittämisen näkökulmasta perusteltu, mutta erityisesti pk-yritysten strategia- ja suunnitteluhorisontti ulottuu vain harvoin noin pitkälle. Tämän vuoksi oli perusteltua keskittyä muutossuuntien toteutumisen arviointiin lyhyemmällä aikajänteellä.

Työpajassa osallistujat jaettiin neljään ryhmään, joista kolme työsti Etelä-Pohjanmaan olemassa olevien skenaarioita niitä täydentäen ja päivittäen ja yksi työsti uutta skenaariota. Ryhmille jaettiin skenaariotiivistelmät sekä niiden lisäksi tulevaisuustaulukkomuotoon purettu skenaarionaineisto, jotta eri teemoja pystyi tarkastelemaan erikseen ja myös nostamaan esille tärkeimpiä aiheita.

Tie tulevaisuuteen -työpajan asetelma pyrittiin pitämään mahdollisimman yksinkertaisena, jotta työskentely keskittyisi nimenomaan pk-yritysten kannalta tärkeimpiin asioihin. Skenaariopäivityksessä ryhmät valitsivat yritysnäkökulmasta katsottuna 3-5 tärkeintä tekijää, joita ryhmä lähti työstämään. Jo valinta keskeisimmiksi koetuista muutostekijöistä antaa viitteitä siitä, millaisiin teemoihin yritysläheisessä tulevaisuustyössä kannattaa panostaa. Ryhmät arvioivat edellä mainittujen tekijöiden toteutumista: Onko kehitys nykytiedon valossa menossa kuvattuun suuntaan (arvio 1-5, 1=vaikuttaa hyvin epätodennäköiseltä ... 5=vaikuttaa erittäin todennäköiseltä)? Ryhmä päivitti tarvittaessa kyseistä tekijää ja vahvisti sen yritysnäkökulmaa. Tarvittaessa oli mahdollista myös lisätä kokonaan uusia teemoja. Uuden skenaarion ryhmä sai tehtäväkseen laatia uuden todennäköisimmän skenaarion viime vuosien kehityskulujen valossa. Pohjana työskentelyssä oli kolme nykyistä skenaariota.

Työpajatyöskentely oli otteeltaan aktiivista ja innostunutta. Samalla tuli näkyväksi holistisen tulevaisuustyöskentelyn haastavuus. Monipuolisesti ja laajasti keskustelusta ei ole helppo tehdä yksiselitteisiä kiteytyksiä siitä, miltä osin skenaarioissa kuvatut kehityskulut ovat toteutumassa. Osallistujat tunnistivat työskentelyssään hyvin sen, kuinka eri kehityskulut kietoutuvat yhteen. Kaikki vaikuttaa kaikkeen ja pk-yritysten tulevaisuuden toimintaympäristön muotoutumiseen vaikuttavat monet tekijät, jotka ovat yritysten omien vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella. Kyse on siis monessa mielessä strategisesta sopeutumisesta. Tämä huomio itsessään vahvistaa systeemisen tulevaisuusajattelun kehittämisen tarvetta.

STRATU-hankkeen piirissä pohdittiin lisäksi maakunnallisen yritysten tulevaisuustyön kehittämistä. Hanke päätyi esittämään *maakunnallisen yritysten tulevaisuusfoorumin* perustamista. Myös tämä malli on esitelty tässä raportissa.

Työskentelyn tulokset

Skenaario 1: Tuotannon paluumuutto -ryhmä

Skenaarion muuttajat, joita yritykset pitivät tärkeimpinä tulevaisuuden kannalta	Toteutumisen arviointi (1-5)	Vahvistettu yritys näkökulma / päivitys
Liikenne- ja tietoliikenne - Kaupunkien ja maakuntien sisäisiin liikenneyhteyksiin on panostettu. Erilaiset palvelut mahdollistavat liikkumisen ilman kulkuneuvon omistamista. - Tietoliikenneyhteyksien merkitys on huomattava ja maakuntien välillä on suuria eroja. - Alueilla, joilla on tarjota toimivia ja turvallisia tietoliikenneyhteyksiä (5g ja 6g), on huomattava kilpailuetu suhteessa muihin.	4	- Haja-asutusalueiden tietoliikenneyhteydet ja tietoturva vaikuttavat etätööhön. - Päästöttömät tavat toteuttaa joukkoliikennettä - Työntekijöiden kulkeminen & hiilijalanjälki huomioidaan - Oman ajan arvostaminen, ei haluta istua autossa tuntia
Työn murros Työnteon ja opiskelun tavat monipuolistuvat ja etätöytäkäytännöt sekä virtuaaliset koulutus alustat ja etäkampukset ovat yleistyneet.	5	- Etätö mahdollistaa rekrytoinnit kauempaakin, missä osaajat ovat vrt. missä kulutus? - Työssäkäyntialueet laajenevat E-P:lle, mutta myös "vuotavat" toiseen suuntaan E-P:ltä muualle (E-P:llä edullista asumista)
Geopolitiikka globaali tuotanto ja talous, kansainväliset sopimukset Gloobaalien ja hajautettujen tuotantoketjujen riskien realisoitua koronaviruksessa yritykset keskittyvät tuotantoketjujen toimitusvarmuuden ja luotettavuuden parantamiseen. Tuotantoa on siirretty takaisin Suomeen ja Eurooppaan.	4	- Päivitys: Trendi jatkuu, mutta sen ajuri muuttuu: - Kuljetusten hiilijalanjälkeä tullaan sääntelemään lainsäädännöllä, josta seuraa, että lyhyen kantaman tuotantoketjut ovat suotavia (veturi + alihankintaketjut) → klusterit → paineita siirtää yrityksiä pois haja-asutusalueilta → vastuullisuuden seuraaminen
Väestönkehitys - Suomen nettomuutto alkaa asteittain kasvaa 2025. Vuonna 2040 nettomuutto on kasvanut 50 % 2019 tasoon verrattuna. Suomen väestö 2050 n. 5,6 milj. (+200 000 suhteessa väestöennusteeseen) - Suomeen on tullut selvästi enemmän maahanmuuttajia ja pakolaisia kuin vuosituhaten alussa, mikä vaikuttaa maakuntien väestöön.	5	Yritysten asenteiden ja osaamisen muututtava suhteessa kv-työvoimaan. Esim. englannin osaaminen ja käyttäminen.

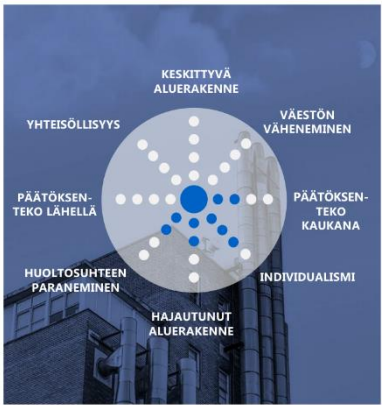

SKENAARIO 1

Tiivistelmä

TUOTANNON PALUUMUUTTO

- Globaalien ja hajautettujen tuotantoketjujen riskien realisoitua koronaviruksessa yritykset keskittyvät tuotantoketjujen toimitusvarmuuden ja luotettavuuden parantamiseen. Tuotantoa on siirretty takaisin Suomeen ja Eurooppaan.
- Suomessa on siirrytty työn verotuksesta kohti kulutuksen verotusta. Pyrkimyksenä on kulutustottumusten ohjaaminen kohti kestäviä valintoja.
- Maakuntien ja kaupunkien roolissa korostuu liikenneyhteyksien ylläpito ja parantaminen. Kaupunkien ja maakuntien sisäisiin liikenneyhteyksiin on panostettu. Erilaiset palvelut mahdollistavat liikkumisen ilman kulkuneuvon omistamista.
- Työnteon ja opiskelun tavat monipuolistuvat ja etätöytäkäytännöt sekä virtuaaliset koulutus alustat ja etäkampukset ovat yleistyneet.
- Julkisen sektorin rooli sote- ja koulutuspalveluiden tuottamisessa on kaventunut.

© COPYRIGHT CAPFUL

Skenaario 2: Säännellen uudistettu

Skenaarion muuttujat, joita yritykset pitivät tärkeimpinä tulevaisuuden kannalta	Toteutumisen arviointi (1-5)	Vahvistettu yritys näkökulma / päivitys
Teknologinen kehitys Rutiinityöt on pitkälti automatisoitu	4	- Veturiyritysten vähyys hidastaa teknologista kehitystä E-P:lla - Pienillä yrityksillä rahoitus on haaste teknologiseen kehitykseen
Aluerakenne ja kaupungistuminen Eriarvoistuminen kiihtyy. Suomen kaupungistumiskehitys on jatkunut ja ihmisten muuttoliike suuntautuu kolmeen kasvukeskukseen töiden ja opintojen perässä. Myös suurkaupunkien kehyskunnat nähdään houkuttelevina asuinympäristöinä ja niiden elinvoima säilyy vahvana.	3	Päivitys: Viime vuosien kehitys on suosoinut myös maakuntakeskuksia (ei vain kolmea suurta). Viimeisimpänä kehityksenä on etätyön lisääntyminen, mikä vaikuttaa aluerakenteeseen.
Ruuantuotanto - Kansainväliset ilmastotoimet ja merkittävät päästörajoitukset vaikuttavat maatalouden eläintuotannon toimintaedellytyksiin ja siirtymistä kasvipohjaiseen ruuantuotantoon tuetaan. - Yhdenmukainen sääntely ja tuontitulleista luopuminen mahdollistaa ruokatuotannon toimialan lisääntyneen kansainvälistymisen. Ruokatuotannon kansainväliset toimitusketjut tekevät järjestelmästä kuitenkin haavoittuvasen nopeasti leviävälle kriisille.	2	- Ruuantuotantoa tehostettava - Päivitys: Ei uskota tuontitulleista luopumiseen. Ei paranna omavaraisuutta tai auta saavuttamaan ilmastotavoitteita
Uusi muuttuja: Byrokratia, yksityisen ja julkisen suhde	?	Mikä on järjestelmän kantokyky kasvavalle julkiselle sektorille? Oltava tehokkaampi.

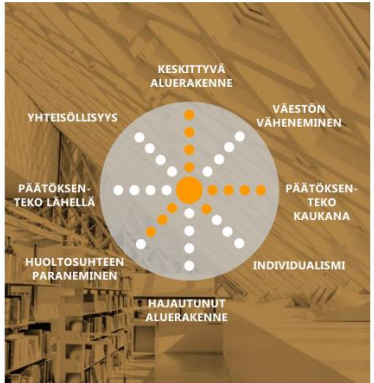

SKENAARIO 2
 Tiivistelmä

SÄÄNNELLEN UUDISTETTU

- Odottamattomat globaalit nopeasti etenevät kriisit ovat lisänneet kansainvälistä keskustelua järeistä yhteisistä varautumistoimenpiteistä. Päätöksenteko on siirtynyt kauemmas paikallisilta viranomaisilta valtion ja kansainvälisten sääntelyelinten suuntaan.
- Yhtenäinen ja kansainvälinen ilmastopolitiikka ohjaava kaikkea toimintaa (globaali hiilivero).
- Rutiinityöt on pitkälti automatisoitu, minkä seurauksena työmarkkinat ovat murroksessa ja joustavuutta pyritään lisäämään.
- Suomeen saadaan runsaasti opiskelu- ja työperäistä maahanmuuttoa ja huoltosuhde on parempi, kuin mitä 2020-luvulla ennustettiin. Kaupungistuminen on kiihtynyt ja Suomessa on kolme kasvukeskusta.
- Hyvinvointivaltio on uudistunut. Sosiaaliturvatuksia on yksinkertaistettu ja ne on täysin automatisoitu. Terveysturvallisuudessa korostuvat ennaltaehkäisy ja etähoito.

© COPYRIGHT CAPFUL

Skenaario 3: Teknologiaa ja omavaraisuutta

Skenaarion muuttujat, joita yritykset pitivät tärkeimpinä tulevaisuuden kannalta	Toteutumisen arviointi (1-5)	Vahvistettu yritys näkökulma / päivitys
Talouden kehitys (2020-2025) - Pidempi taantuma ja hitaan kasvun ajanjakso	1-2	- Päivitys: Rajallinen taantuma-aika, on näkymiä myös voimakkaammasta kasvusta, maatalous ja ruuantuotanto veturina - E-P:ltä puuttuu veturiyrityksiä ja niitä tarvittaisiin kasvun luomiseksi - Ennakointi on tulevaisuudessa vaikeampaa
Väestönkehitys - Nettomuutto alkaa asteittain vähenemään vuodesta 2025, kunnes negatiivinen 2050. Suomen väestö 2050 5,1 milj. (-300 000 suhteessa väestöennusteeseen) - Suomen väestö on pienentynyt ja nettomaahanmuutto on tappiollista. Syntyvyys on edelleen alhaista. Ikääntyvän väestön muutto pois Suomesta lisääntyy.	4	- Päivitys: E-P tässä asiassa edellä, maahanmuuton virta heikentyy. Keskuskaupunki kasvaa lähialueiden kustannuksella.
Elinkeinot - Paikalliset yritysverkostot korostuvat. - Kilpailukykytekijät ovat muuttuneet entisest. Yritysten sijoittumista määrittää esim. energian hinta, vastuullisuus sekä hyvät kiertotalouden ekosysteemit. - Ihmisten arvostus paikallisia palveluja kohtaan on kasvanut ja kuluttajat suosivat voimakkaasti läheltä tulevia tuotteita ja palveluita.	4-5	- Päivitys: todennäköinen kehityksen suunta on globaalista lokaaliksi - Alihankintaketjut muuttuvat paikallisemmiksi, koska saatavuus ja toimitukset halutaan varmistaa
Muuta: Päivitys kohtaan ilmastonmuutos ja ympäristö → Ruuantuotanto muuttuu		

SKENAARIO 3

Tiivistelmä

TEKNOLOGIAA JA OMAVARAISUUTTA

- Globalisaation kriisin jälkeen monet maat ovat kääntyneet sisäänpäin ja miettivät tapoja selvittää itse. Myös Euroopan Unionin välit rakoilevat ja kansainväliset verkostot ovat heikentyneet.
- Suomen väestö on pienentynyt ja nettomaahanmuutto on tappiollista.
- Kansainvälisen ja kansallisen ohjauksen ollessa heikkoa useat alueet ja kaupungit ovat ottaneet vahvemman roolin. Maakuntien itsehallinto on lisääntynyt.
- Alueiden välillä on hyvin suuria taloudellisia, elinkeinorakenteen ja väestökehityksen eroja. Maakunnat, jotka ovat onnistuneet säilyttämään kilpailukykyänsä pärjäävät hyvin.
- Työttömyyden käsite ja merkitys on muuttunut. Tekoäly hoitaa yhä suuremman osan myös asiantuntijatehtävistä ja epätyypilliset työsuhteet ovat lisääntyneet. Suomen sosiaaliturvajärjestelmän on korvannut vastikkeellinen perustulo, osallistumistulo.

© COPYRIGHT CAPFUL

Uusi skenaario: Glokaali Etelä-Pohjanmaa

Uuden skenaarion ryhmä loi todennäköisenä pidettävän skenaarion aineksia. Näistä osatekijöistä koottiin yhtenäinen aiempia skenaarioita vastaava kokonaisuus.

Tärkeimmät muuttujat	Kuvaus
Työn murros	- Automaatio, ympäristö, etätyömahdollisuudet muokkaavat maailmaa → valmistus lähemmäs käyttöä, automaatio vähentää työvoimatarvetta - Asiantuntijatyötä voi tehdä E-P:lta Helsinkiin / maailmalle
Väestö	- E-P: väestö vähenee (3.skenaarion mukaan) - Maahanmuutto kuitenkin lisääntyy, jolloin kotoutumisen kehittämisestä tulee tärkeää
Aluerakenne	- Keskusohjaus lisääntyy (esim. sote) - Osa alueista kuihtuu ja niitä täytyy tukea keskusjohtoisesti
Ruuantuotanto	- E-P:n kilpailukyky kasvaa suhteessa Manner-Eurooppaan - Ruuan tuotantoketjut lyhentyvät

SKENAARIO 4 (UUSI)

GLOKAALI ETELÄ-POHJANMAA

Sekä globaali että lokaali (paikallinen) taso korostuvat samanaikaisesti. Etätyömahdollisuudet irrottavat tietotyön sijainnin rajoitteista ja tuovat Etelä-Pohjanmaalle kaivattua osaamista. Valmistettavien tuotteiden osalta (esim. elintarvikkeet) suositaan lyhyitä tuotantoketjuja, mikä vahvistaa paikallista tuotantoa ja synnyttää yrityskeskittymiä. Automaatio on parantanut eteläpohjalaisten yritysten globaalia kilpailukykyä.

Väestö kokonaisuudessaan vähenee, vaikka työperäistä **maahanmuuttoa onkin onnistuttu lisäämään**. Kotoutumiseen on panostettu ja Etelä-Pohjanmaalla integroinnissa on onnistuttu hyvin verrattuna suurimpiin keskuksiin mm. hyvän työllistymisen ansiosta.

Alueellinen eriarvoistuminen on kuitenkin tosiasia ja Etelä-Pohjanmaallakin osa alueista on supistunut voimakkaasti. Kaikki kunnat eivät kykene huolehtimaan elinvoimastaan omin resurssein, jolloin valtio ja maakunta joutuvat ottamaan voimakkaampaa roolia.

Yhteenveto ja toimenpidesuositus

Yhteenveto Tie tulevaisuuteen -työpajan tuloksista

Yleisesti ottaen on positiivista, että maakunnan merkittävät yritykset ovat tunnistanee Etelä-Pohjanmaan tulevaisuuden muutostekijöissä paljon samoja teemoja kuin Etelä-Pohjanmaan 2050 skenaarioissakin on esitetty. Tilannekuvan yhteneväisyyden voi havaita ennen skenaariotyöskentelyä tehdyssä Mentimeter-alustalle kootuissa vastauksissa Etelä-Pohjanmaan tulevaisuuden mahdollisuuksista ja uhista (liite 2). Mahdollisuuksina nousevat esille mm. etätyö, omavaraisuus ja kotimainen kysyntä, teknologia ja kansainvälinen työvoima. Uhkina tunnistettiin erityisesti työvoiman saatavuus, kansainvälistymisen haluttomuus ja väestön keskittyminen yhä suurempiin keskuksiin. Huomionarvoista on, että nämä tulevaisuusteemat ovat läsnä jo nyt monien yritysten arjessa. Tämä on tulevaisuustyölle tyypillistä: arvioimme tulevaisuuden muutostekijöitä nimenomaan tämänhetkisestä tilanteesta käsin.

Yritykset nostivat kuitenkin työpajassa esille myös tärkeitä uusia tai vähemmän näkyviä teemoja. Erityisen kiinnostava on havainto veturiyritysten vähäisyydestä ja niiden merkityksestä koko maakunnan kasvulle ja yritystoiminnalle. Tulevaisuuden skenaarioissa voisi huomioida myös tämän näkökulman eli Etelä-Pohjanmaalle tavoiteltaisiin enenevissä määrin pk-yritysten lisäksi isoja edelläkävijäyrityksiä. Nämä veturit kykenisivät tuomaan kasvua alihankintaverkostossaan, mutta samalla ne toimisivat teknologisen kehityksen auraajina ja esimerkin näyttäjinä.

Nykyisissäkin skenaarioissa on tunnistettu lähellä olevien toimitusverkostojen mahdollinen merkityksen kasvu (tuotannon paluumuutto -skenaario). Skenaariossa ajurina on kuitenkin pidetty varmuutta ja luotettavuutta. Nämäkin syyt tulevat todennäköisesti korostumaan, mutta työpajassa esille nostettiin se, että lähiketjujen arvostus saattaa tulevaisuudessa perustua myös kuljetusten hiilijalanjälkeen (ja hintaan) ja jopa EU:lta tulevin lainsäädännöllisiin velvoitteisiin. Monet yritykset siis tiedostavat ympäristöteeman merkittävyyden ja sen laajat vaikutukset liiketoimintaan. Potentiaalisia vaikutuksia nähtiin myös aluetasolla. Jos kuljetusmatkoja täytyy lyhentää, se saattaisi kasvattaa myös maakunnan sisällä paineita luoda tiiviimpiä klustereita ja/tai vähentää yritysten sijoittumista reuna-alueille ja lisätä sijoittumista keskusalueille.

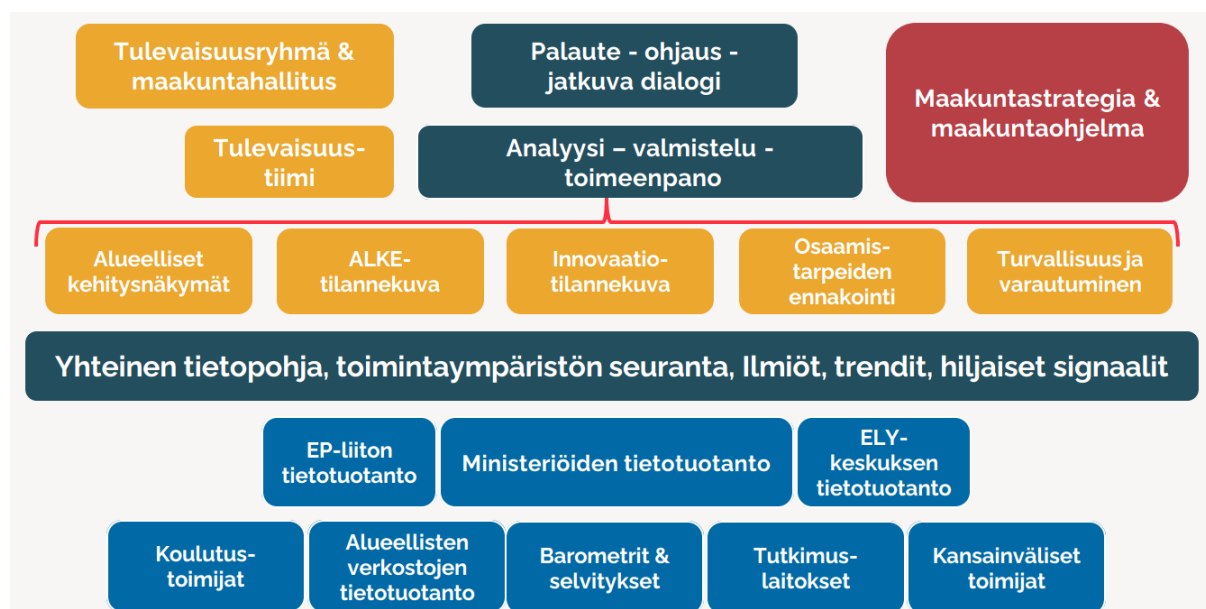
Lähituotanto liittyy vahvasti myös Etelä-Pohjanmaan tärkeään toimialaan, ruuantuotantoon. Sen osalta ilmassa on sekä mahdollisuuksia että uhkia. Maatalouden kannattavuuskysymys huolestutti keskusteluissa osallistujia. Samalla nähtiin mahdollisuuksia lähituotannon ja omavaraisuuden arvostuksen nousussa sekä jopa kilpailukyvyyn suhteellista parantumista suhteessa ilmastonmuutoksesta pahasti kärsiviin Euroopan alueisiin. Ruuantuotannossa saatetaan nähdä myös suuria murroksia tuotantotavoissa uusien teknologioiden ja toisaalta ilmastovaatimusten myötä. Muutokset ovat maakunnalle mahdollisuuksia tai uhkia riippuen siitä, miten hyvin pysytään kehityksessä mukana.

Yritysten näkökulmasta työvoiman saatavuus on avainkysymys. Väestökehitys huolestuttaa ja kovin optimistisia näkymiä ei esitetty. Mahdollisuuksia nähtiin kuitenkin esimerkiksi työn murroksessa ja etätyössä. Etätyön avulla yritysten työntekijöitä voidaan saada muualtakin, toisaalta Etelä-Pohjanmaalla voi asua ja työskennellä muualla. Työntekijät ovat tulevaisuudessa ehkä haluttomampia liikkumaan pitkiä matkoja hinnan, oman ajan arvostamisen ja ilmastovaikutusten vuoksi. Toisaalta, jos päästöttömiä liikkumiskorjauksia pystytään tarjoamaan, työssäkäyntialueet voivat laajentuakin esimerkiksi hybridityön osalta. Tämä edellyttää kuitenkin ehdottomasti hyvää tietoliikenneinfrastruktuuria maakunnan eri osissa. Maahanmuuttoa ja kansainvälistä työvoimaa

pidettiin merkittävänä tulevaisuuden työvoiman riittävyydelle, vaikka samalla esitettiin myös epäilyjä siitä, riittääkö Suomen/Etelä-Pohjanmaan vetovoima ja toisaalta yritysten osaaminen ja halukkuus riittävään kansainvälisen työvoiman rekrytointiin. Esimerkiksi englannin kielen taidon pitäisi yleistyä yrityksissä ja asenteiden olla vastaanottavaisempia.

Maakunnallinen tulevaisuustyö ja elinkeinoelämä

Etelä-Pohjanmaan maakunnallista tulevaisuustyötä on kehitetty ja systematisoitu viime vuosina. Tulevaisuustyön organisointia voikin kuvata selkeäksi ja tavoitesuuntautuneeksi, sillä kytkös maakunnan suunnittelu- ja strategiaprosesseihin on selkeä (ks. Kuva 1). Lähtökohta on se, että alueellinen tulevaisuustyö on maakunnan yhteinen tehtävä, joka edellyttää eri organisaatioiden panosta. Etelä-Pohjanmaan tulevaisuustyön keskeisiä toimijoita ovat operatiivinen tulevaisuustiimi ja laajempi, sidosryhmiä yhteen kokoava tulevaisuusryhmä. Tulevaisuustyön muotoja ovat esimerkiksi tilannekuvatyö sekä erilaiset tulevaisuusfoorumit. Kaikki nämä edustavat tulevaisuussuuntautunutta vuoropuhelua maakunnan eri sektoreiden ja toimijoiden kesken.

Kuva 1. Etelä-Pohjanmaan tulevaisuustyön organisointi (Lähde: Etelä-Pohjanmaan liitto)

Kuten todettua, Etelä-Pohjanmaan tulevaisuustyön prosessit ovat jäsentyneet hyvin ja vakiintuneet merkittäväksi osaksi maakunnan kehittämistyötä. Myös tulevaisuustyössä hyödynnetyt ja tuotetut tietoaineistot ovat monipuolisia ja relevantteja. Samalla voi kuitenkin tunnistaa muutamia haasteita erityisesti alueellisen tulevaisuustyön suhteesta alueen yrityksiin ja yritysrajpintaiseen kehittämistyöhön: yhtäältä tulevaisuustyössä hyödynnettävä tieto elinkeinoelämästä on suurelta osin varsin aggregoitua (esim. tilastoaineistot) ja toisaalta tulevaisuustyöskentelyn tuottaman tiedon välittyminen yritysten kehitysprosesseihin on varsin välittynyt. Molemmat haasteet ovat ymmärrettäviä, sillä maakuntaliitot eivät tyypillisesti työskentele suoraan yritysten kanssa.

Etelä-Pohjanmaan tulevaisuusryhmässä on edustettuna mm. yritysten alueelliset etujärjestöt, seudulliset elinkeinoyhtiöt sekä korkeakoulut. Näiden tahojen kautta välittyy myös yrityskehittämisen ääni tulevaisuustyöhön. Nähdäksemme STRATU-hankkeen kokemukset kokonaisuudessaan puoltavat sitä, että maakunnan tulevaisuustyössä elinkeinoelämän ja muiden tahojen keskinäistä vuoropuhelua ja

vuorovaikutusta on syytä edelleen vahvistaa. Oleellista on, että tulevaisuustyö tavoittaisi riittävän määrän kehityshakuisia eteläpohjalaisia yrityksiä kootusti ja riittävän kustannustehokkaasti.

Toimenpidesuositus: Etelä-Pohjanmaan tulevaisuusfoorumi -tapahtuma

Näistä lähtökohdista toimintamallisuosituksemme on maakunnan yrityksille suunnattu vuosittainen yritysten tulevaisuusfoorumi -tapahtuma, joka on esitelty maakunnan tulevaisuusryhmälle 5.9.2022 järjestetyssä kokouksessa. Ehdotus sai positiivisen vastaanoton ja Etelä-Pohjanmaan liitto tarttui sen eteenpäinviemiseen.

Vuosittainen maakunnan yritysten tulevaisuusfoorumi olisi kokoaisi eteläpohjalaiset yritykset – ja yritykset mahdollisesti laajemminkin – ajankohtaisimpien tulevaisuusteemojen äärelle. Vuotuisen tapahtuman tavoitteena olisi saada yrityksille tuoreinta huipputason näkemystä ajan ilmiöistä (teknologiat, markkinointi, liiketoimintamallit, työelämä jne.) ja tuoda kootusti esille yritysten kehittämismahdollisuudet (esim. hankkeet, rahoitus ja mahdollisesti myös yksityiset palvelut). Lisäksi tulevaisuusfoorumissa kerättäisiin osallistuvilta yrityksiltä tulevaisuussignaaleja (esim. mobiiliteknologian avulla) maakunnallisen tulevaisuustyön käyttöön ja keskusteltaisiin maakunnan tulevaisuudesta yritysnäkökulmasta katsottuna.

Tapahtuman toteutus koostuisi asiantuntija-alustuksista (vetonaulapuhujat ja alueelliset teemat) sekä kehittämismessuista (hankkeet, rahoitus ja muut toimijat). Lisäksi tapahtumassa olisi eri rahoittajien yrityskehityshankkeiden työpajasessioita. Julkiset kehittämistyön rahoittajat myös ohjaisivat rahoittamiaan hankkeita osallistumaan messuille. Yhteen tapahtumaan saataisiin näin paljon vaikuttavuutta ja yritykset löytäisivät kehittämistoiminnan mahdollisuudet yhdellä kertaa kerran vuodessa. Tapahtuma vastaisi siihen haasteeseen, että kaikkia hankkeita markkinoidaan yrityksiin erikseen, mikä on omiaan aiheuttamaan ”hankeähkyä”. Tapahtuman avulla voidaan myös tuottaa yhteistä tilannekuvaa kehityksen suunnasta ja haasteista sekä muodostaa maakunnan kehittämisvisiota suhteessa muuttuvaan maailmaan.

Liite 1: Ohjelma ja osallistujat

Tie tulevaisuuteen -työpaja

Aika ja paikka: 6.10.2022 klo 12.30-15.30, Frami F, kokoushuone 7. taivas

Työpajan ohjelma

- 12.30 Tervetuloa, Suvi Hakala, SeAMK
12.35 Johdatus tulevaisuusajatteluun, Jari Kolehmainen, Tampereen yliopisto
12.45 Mikä muuttaa maailmaa? Heli Kurikka, Tampereen yliopisto
13.05 Teknologinen kehitys ja muut liiketoimintaa mullistavat muutostekijät teollisuudessa, Heikki Rasku, SeAMK
13.20 Mitä olivatkaan E-P:n tulevaisuusskenaariot? Jari Kolehmainen, Tampereen yliopisto
13.35 Kahvitauko
13.50 Johdatus skenaariotyöskentelyyn, Heli Kurikka, Tampereen yliopisto
13.55 Työryhmätyöskentelyä skenaarioiden parissa
Osa päivittää ja työstää Etelä-Pohjanmaan nykyisiä skenaarioita
Yksi ryhmä työstää uuden skenaarion
- Miltä skenaariot näyttävät parin viime vuoden tapahtumien valossa?
- Mitä kyseinen skenaario toteutuessaan tarkoittaisi yrityskentän kannalta?
- Millainen olisi uusi skenaario?
14.40 Työskentelyn tulosten esittely
15.25 Loppusanat

Järjestäjä: STRATU -hanke (Tulevaisuusorientoitunut strategiatyö Etelä-Pohjanmaan pk-yrityksissä).
Toteuttajina Tampereen ja Vaasan yliopistot sekä SeAMK EAKR-rahoituksella. Työpajan järjestelyissä yhteistyössä Etelä-Pohjanmaan kauppakamari.

Työpajan osallistujat

Tuulia Holkkola, MSK	Joona Aro, Sedu
Jukka Pajunen, Into Seinäjoki	Juha Lahtinen, Exportmaker
Jaakko Saha, Atria	Tommi Mäki, Prima Power
Matti Mäki-Haapoja, Reikälevy	Petra Piironen, E-P:n Kauppakamari
Jani Erkkilä, Caplan Oy	Heikki Rasku, SeAMK
Elina Harju, HRROIhu	Sampo Korppi-Tommola, Nordec
Antti Saartenoja, E-P:n Liitto	Mari Dawe, BSTR
Niklas Keski-Kasari, Juustoportti	
Antti Ala-Talkkari, Veljekset Ala-Talkkari Oy	+ Hankkeen henkilöstö:
Mika Mettalo, Koneita.com	Heli Kurikka, Tampereen yliopisto
Anssi Mäki, Seinäjoen Seudun	Jari Kolehmainen, Tampereen yliopisto
Nuorkauppakamari	Suvi Hakala, Tampereen yliopisto

Mitä ovat E-P:n yritysten näkökulmasta suurimmat mahdollisuudet (M) ja uhat (U) seuraavien 10 vuoden kuluessa?

